

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Obchodná akadémia, Komenského 3425/18, 075 42 Trebišov
4. Názov projektu	Zvýšenie kvality vzdelávania v Obchodnej akadémii v Trebišove
5. Kód projektu ITMS2014+	312011AGT6
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	21. 04. 2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	OA Trebišov učebňa JAZ2
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	PhDr. Ľubomíra Zuščinová
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	http://www.oatv.edu.sk

11. Manažérske zhrnutie:

Ako sa robia noviny

Kľúčové slová

novinárska etika, neetický žurnalizmus, hoax

Krátka anotácia

Účelom tohto zasadnutia bolo oboznámenie sa členov Klubu čitateľskej gramotnosti s Etickým kódexom novinára z pohľadu jeho aplikovania v školskej praxi (napr.: vyučovanie problematiky publicistického štýlu, práca s odbornými časopismi, zdroje informácií, tvorba web- stránok a pod.) a v súvislosti s možnosťou vydávania študentských (školských alebo triednych) časopisov.

Na základe teoretických východísk učiteľia analyzovali základné záväzné pravidlá týkajúce sa správania fyzických a právnických osôb (novinárov, redaktorov, komentátorov, editorov, kameramanov, fotografov, grafikov, blogerov, internetové portály či jednotlivcov), ktorí vydávajú periodickú alebo neperiodickú tlač v printovej alebo digitálnej verzii s ohľadom na etiku novinárskej práce s cieľom ich následnej transformácie žiakom v rámci rôznych aktivizujúcich činností na vyučovacích hodinách v jednotlivých všeobecnovzdelávacích i odborných predmetov.

Práce novinára má byť založená na týchto *základných princípoch*:

- snaha o presadzovanie hodnoty osobnej slobody, spravodlivosti a slušnosti v spoločnosti,
- nestrannosť, vyváženosť, objektivita, česnosť, pravdivosť, zodpovednosť a dôsledné overovanie faktov,

- povinnosť dôsledne overiť každú informáciu, ktorú zverejní, a to spravidla aspoň z dvoch od seba navzájom nezávislých zdrojov,
- povinnosť vždy uvádzať zdroj svojich informácií, ak nie sú tieto informácie všeobecne známe, (zdroj sa neuvádza v prípade použitia utajeného alebo dôverného zdroja)
- nezverejňovať žiadne informácie, o ktorých novinár vie, že sú nepravdivé,
- informovať bez skresľovania objektívnej reality a zamlčovania existujúcich faktov a súvislostí),
- nemanipulovať s textovými, obrazovými, zvukovoobrazovými či zvukovými záznamami ani fotografiami (prípustné sú len tie technické úpravy, ktorých cieľom je zlepšiť ich kvalitu, či zrozumiteľnosť), koláže, montáže, rekonštrukcie či ilustračné vizualizácie musia byť jasne označené,
- titulky článkov nesmú byť nepravdivé vo vzťahu k obsahu textu,
- komentáre a názory musia byť jasne označené a odlišené od spravodajstva a faktov,
- inzercia a platené oznamy musia byť jasne označené, v prípade, že ide o komerčný text, článok nemôže vyvolávať dojem, že ide o nezávisle autorské dielo novinára,
- novinár má právo na osobnú integritu, ak sa ocitne v konflikte záujmov, najmä ak pracuje na téme, ktorá sa týka, informuje o tejto skutočnosti svoju redakciu,
- ak novinár zistí, že zverejnil nesprávnu informáciu, je povinný spraviť všetko pre jej bezodkladnú opravu aj bez vyzvania ktorejkoľvek z dotknutých strán,
- novinár nesmie bez súhlasu dotknutej fyzickej osoby zverejňovať informácie, týkajúce sa výlučne jej súkromia, znižovať dobré meno, česť a dôstojnosť dotknutej fyzickej osoby,
- nesmie podnecovať priamo ani nepriamo akúkoľvek nenávisť, intoleranciu alebo diskrimináciu založenú najmä na rase, svetonázore, náboženskom vyznaní, etnickom pôvode, veku, sociálnom postavení, pohlaví či sexuálnej orientácii,
- musí dodržiavať platné právo, morálne princípy, rešpektovať iné štáty, národy, ich tradície, kultúru náboženstvo alebo iné presvedčenie,
- novinár nepodporuje porušovanie ľudských práv, násilie alebo poškodzovanie životného prostredia,
- novinár používa vždy primerané výrazové prostriedky.
- získava textové, zvukové, zvukovoobrazové a obrazové záznamy a podklady pre články a iné diela tak, aby bolo zrejmé, že je novinár, na nahrávanie telefonického rozhovoru vopred upozorní,
- pristupuje so zvýšenou citlivosťou a zodpovednosťou k osobám, ktoré nemajú skúsenosti s komunikáciou s novinármi, neuvedomujú si dôsledky svojho konania, alebo sa ocitli v obzvlášť zložitej životnej situácii,
- novinár nesmie vydávať cudzí text, alebo časť textu, fotografiu či iné dielo alebo záznam za vlastné,
- cenzúra je nezlučiteľná s etickými pravidlami novinárskej práce a zakazuje sa, redigovanie a editovanie textov, zvukových, obrazových alebo zvukovoobrazových záznamom sa nepovažuje za cenzúru.

Neetický žurnalizmus je typ žurnalizmu, kde sa médiá sústreďujú na senzácie a apelujú na spoločnosť hlavne kuriozitami. Vyznačuje sa zjavnou zaujatosťou a skresľovaním správ s cieľom prilákania pozornosti a súčasne za účelom komercie. Bulvárne médiá a weby využívajú lživé a zavádzajúce titulky, ktoré neladia s obsahom, účelové materiály s obchodným alebo škandalizujúcim pozadím, otvorene šíria nepravdy a pod. Internetová žurnalistika a nástup sociálnych sietí zásadne ovplyvnili kritériá kladené na producenta mediálneho obsahu, znížila sa miera sebareflexie a zodpovednosti, cieľom je často len „počet klikov“. Pre správne fungovanie spoločnosti je nevyhnutné, aby v nej existovali čo najnezávislejšie médiá a novinári, ktorí sú schopní vysokej úrovne samoregulácie.

Rôzne webstránky a sociálne siete šíria aj falošné správy – *hoaxy* - informácie, ktorých cieľom je zakryť pravdu, prekryť fakty alebo vytvoriť situáciu, v ktorej sa všetky tvrdenia začínú stávať rovnako pravdepodobnými, zároveň ich nemožno overiť. Zámerom nie je nevyhnutne pretlačiť jeden pohľad

na svet, skôr vytvoriť nedôveru k autoritám, médiám a faktom vo všeobecnosti. Hoaxy pôsobia urgentne, zvyčajne varujú pred nejakým nebezpečenstvom, sú naliehavé, a tiež zväčša obsahujú výzvu, aby sa správa zdieľala ďalej, neuvádzajú zdroje informácií a ak áno, nie sú overené ani dôveryhodné. Hoaxy rozširujú poplašné správy a tým u mnohých vyvolávajú nepokoj, strach, paniku. Pravdivosť informácií pomáhajú overiť napr. stránky hoax.cz, manipulatori.cz, e-bezpeci.cz, facebooková stránka Hoaxy a podvody – Polícia SR, ktoré hoaxy monitorujú a vyvracajú.

Činnosť učiteľa transformujúceho uvedenú problematiku do vyučovania či mimoškolských aktivít, voľba metód a foriem práce by mali smerovať k podnecovaniu žiaka kriticky myslieť, získavať individuálne vedomosti, zručnosti a postoje vlastným bádáním a tvorivosťou. Tvorivý prístup učiteľa je potrebné pretransformovať do tvorivej a kreatívnej činnosti žiakov s prihliadnutím na ich vek, myslenie, skúsenosti, potreby a záujmy. Tento cieľ je vhodné dosahovať najmä konštruktivistickým prístupom k učeniu, poskytnutím priestoru na diskusiu, na konštruktívny dialóg, v ktorom žiaci dokážu rešpektovať komunikačné spoločenské normy, primerane argumentovať a obhájiť si vlastný názor. Zároveň je potrebné rozvíjať praktické zručnosti žiaka (napr.: tvorenie jazykových prejavov, úprava fotografií, tvorba videí, blogov, web stránok, podcastov, grafického dizajnu a pod.). Uplatňovaním netradičných, originálnych nápadov, činností, metód či úloh sa vyučovacie hodiny stávajú pre žiakov atraktívnymi a z hľadiska získania vedomostí, zručností a návykov efektívnymi.

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

- I. Analýza teoretických východísk.
- II. Diskusia o novinárskej etike.
- III. Námety na aktivity žiakov pri transformovaní uvedenej problematiky v jednotlivých vyučovacích predmetoch a mimoškolskej činnosti.

13. Závěry a doporučení:

Viesť žiakov ku kritickému mysleniu pri získavaní informácií z médií. Klásť dôraz na konštruktivistický a tvorivý prístup žiakov k učeniu, získavaniu vedomostí, zručností a návykov s prihliadnutím na ich vek, myslenie, skúsenosti, potreby a záujmy.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	PhDr. Ľubomíra Zuščinová
15. Dátum	21. 04. 2022
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Daniel Gonos
18. Dátum	21. 04. 2022
19. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu